

ZPRÁVA PRO ROK 2017 O SITUACI V OBLASTI PADĚLATELSTVÍ A PIRÁTSTVÍ V EVROPSKÉ UNII

SHRNUTÍ

Společná zpráva úřadu EUIPO a EUROPOLU

červen 2017

ZPRÁVA PRO ROK 2017
O SITUACI V OBLASTI PADĚLATELSTVÍ
A PIRÁTSTVÍ
V EVROPSKÉ UNII
SHRNUTÍ

Obsah

PŘEDMLUVA	4
SHRNUTÍ.....	6

PŘEDMLUVA

Zpráva pro rok 2017 o situaci v oblasti padělatelství a pirátství v Evropské unii

Tato situační zpráva, kterou vypracovaly Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO) a Europol, znovu upozorňuje na důležitost řešení problému mezinárodních pachatelů trestné činnosti, kteří patří k hlavním subjektům, jež mají prospěch z porušování práv duševního vlastnictví v Evropské unii.

Zpráva vychází z předcházející zprávy pro rok 2015, která byla rovněž vypracována společně, a sleduje vývoj padělatelství a pirátství, aktualizuje hlavní závěry a nabízí nové pohledy na některé nové trendy.

Trestná činnost týkající se duševního vlastnictví, která se dotýká Evropské unie, je nadále důvodem k obavám. Trestná činnost v této oblasti působí potenciální újmu nejen na zdraví a bezpečnosti občanů EU, ale i na životním prostředí. Ovlivňuje i legální ekonomiky a přispívá k tomu, že postižené podniky mají menší výnosy, objem tržeb je nižší a dochází ke ztrátám pracovních míst.

Stávající studie potvrzuje, že porušování práv duševního vlastnictví představuje důležitý zdroj příjmů organizovaných zločineckých skupin. Tyto skupiny se často podílejí na dalších druzích trestné činnosti, jako je obchod s drogami, podvody v oblasti spotřební daně, obchodování s lidmi nebo praní peněz. Jejich činnosti ve stále větší míře napomáhá využívání korupce a podvody týkající se dokladů.

Jak upozornilo hodnocení *SOCTA 2017*, klíčovými distribučními kanály pro padělané zboží se stávají internetová tržiště a pachatelé trestné činnosti se snaží napodobit značný úspěch legálních modelů on-line obchodování.

Vznikají však i další hrozby a v rámci potenciálních problémů tato zpráva zkoumá stále rozsáhlejší využívání železniční dopravy mezi Čínou a EU a způsoby, jak z něho mohou těžit subjekty porušující práva duševního vlastnictví.

V digitálním světě je za význačný problém označováno on-line šíření chráněného obsahu. Další výzvu pro donucovací orgány představují nelegální televizní vysílání a digitální pirátství.

Tato zpráva ve spolupráci s hlavními partnery pokračuje v úsilí obou uvedených agentur EU o dosažení jasnější představy o rozsahu problému padělaní a pirátství.

Doplňuje zejména činnosti úřadu EUIPO v oblasti přípravy databází na pomoc úsilí donucovacích orgánů a spolupráci úřadu EUIPO a Europolu s nedávno zřízenou koordinovanou koalicí pro trestnou činnost v oblasti duševního vlastnictví (IPC3). Toto středisko, které bylo zřízeno s cílem posílit shromažďování informací a monitorovat trendy v oblasti on-line trestné činnosti týkající se duševního vlastnictví a v souvisejících oblastech, již přináší významné výsledky. Europol využil jeho pomoc při rušení internetových stránek využívaných k prodeji padělaného zboží, při zaměřování operací na pirátské TV dekodéry a při ukončování nelegálních operací používajících digitální měnu „bitcoin“.

Tato zpráva potvrzuje, že padělatelství a pirátství v EU je stále problémem, neboť organizované zločinecké skupiny často „tahají za nitky“ a získávají finanční prospěch.

Zpráva prokazuje mimořádný význam potřeby pokračující a posílené spolupráce a vzdělávání zúčastněných subjektů a zprostředkovatelů, aby bylo zajištěno, že boj proti této trestné činnosti a jejím účinkům bude stále soudržnější a lépe informovaný.

Rob WAINWRIGHT
výkonný ředitel, Europol

António CAMPINOS
výkonný ředitel, EUIPO

SHRNUTÍ

Zpráva pro rok 2017 o situaci v oblasti padělatelství a pirátství v Evropské unii

Tato zpráva, kterou společně vypracovaly Europol a úřad EUIPO, má politickým činitelům, odborníkům v praxi, podnikům a veřejnosti poskytnout aktuální informace o stávající situaci v oblasti padělatelství a pirátství v Evropské unii.

Zkoumá práva duševního vlastnictví a jejich hodnotu, hlavní výrobní odvětví, významné obchodní trasy a země původu padělaných výrobků. Rovněž vymezuje a šetří hrozbu pirátství a dalšího porušování práv na internetu a prokazuje, jakým způsobem tvoří práva duševního vlastnictví a jejich ochrana základní kameny hospodářství a společnosti EU.

Zpráva analyzuje, jak se do trestné činnosti v oblasti práv duševního vlastnictví zapojují organizované zločinecké skupiny, a využívá řadu případových studií, aby upozornila na rizika, která činnost těchto skupin představuje. Podrobněji zkoumá některé z problémů, které nastávají při řešení trestné činnosti týkající se práv duševního vlastnictví, a obsahuje přehled řady iniciativ, které k potírání této trestné činnosti existují.

Ve zprávě je uvedena a šetřena řada výhledů do budoucnosti včetně některých nových hrozeb ve světě ochrany práv duševního vlastnictví.

Hodnota a stabilita, které společnosti přinášejí odvětví intenzivně využívající práva duševního vlastnictví, se odrážejí ve zjištění, že takové podniky si zachovaly zvláštní odolnost během celosvětové hospodářské krize i bezprostředně po ní, kdy mnohá další odvětví zaznamenala velké obtíže. V letech 2011–2013 přispěla odvětví intenzivně využívající práva duševního vlastnictví k zahraničnímu obchodu EU 86 % u dovozu a 93 % u vývozu a z hlediska HDP činil jejich přínos 42 %¹.

Trestná činnost v oblasti práv duševního vlastnictví, jejíž hodnota dle výpočtů celosvětově dosahuje až 461 miliard USD ročně², se nyní dotýká téměř všech druhů výrobních a zeměpisných oblastí. Dopad takové trestné činnosti vede k řadě skrytých řetězových účinků na občany, podniky a vlády a omezuje možnost legitimních podniků intenzivně využívajících práva duševního vlastnictví znovu investovat do výzkumu, vývoje a zaměstnanosti, což znamená závažnou hrozbu pro budoucí růst.

U určitých druhů výrobků některé členské státy zachycují z hlediska hodnoty nižší podíl padělků, než by mohl napovídat jejich podíl na celkových legálních dovozech. To naznačuje, že orgány, které bojují proti trestné činnosti porušující práva duševního vlastnictví na vnějších hranicích v některých regionech, mohou k účinnějšímu zaměření na nelegální dovozy využívat posouzení rizik pro určitou skupinu výrobků. Práce celních orgánů, které mají na vnějších hranicích zadržovat zboží porušující práva duševního vlastnictví, je nadále velmi důležitá, přestože jsou tyto orgány schopny zastavit jen poměrně malou část padělků, které jsou do EU ročně dovezeny.

Hlavní zemí původu padělaného zboží zůstává Čína a jako tranzitní místo pro zboží původně vyrobené v Číně funguje Hongkong, zvláštní obchodní charakteristiky však vykazují i jiné země. Například Turecko je propojeno s Bulharskem a Belgií prostřednictvím obchodu s padělanými etiketami, štítky a nálepkami, což usnadňuje interní výrobu.

¹ Evropský patentový úřad a Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví, *Intellectual property rights intensive industries and economic performance in the European Union* (Odvětví intenzivně využívající práva duševního vlastnictví a hospodářská výkonnost v Evropské unii), 2016, s. 6. K dispozici na adrese https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/IPContributionStudy/performance_in_the_European_Union/performance_in_the_European_Union_full.pdf.

² OECD/EUIPO (2016), *Trade in counterfeit and pirated goods mapping the economic impact* (Obchod s padělanými a pirátskými výrobky: mapování ekonomického dopadu), 2016, s. 11. K dispozici na adrese <http://www.oecd.org/gov/risk/trade-in-counterfeit-and-pirated-goods-9789264252653-en.htm>.

Zóny volného obchodu jsou nadále spojovány s řadou trestných činů porušujících práva duševního vlastnictví a v některých zeměpisných oblastech jsou nadále zapotřebí harmonizované normy prosazování práva.

Pachatelé trestné činnosti v EU se opírají především o výrobce se sídlem v zahraničí, následně však organizují dovoz, dopravu, skladování a distribuci padělaného zboží v rámci EU. Tato zpráva však prokazuje, jak někteří z nich působí i jako aktivní výrobci v EU. Tuto interní výrobu padělků usnadňuje používání padělaných etiket a obalů dovážených ze zemí mimo EU a často ji řídí organizované zločinecké skupiny. Existují známky toho, že tento druh trestné činnosti je na vzestupu.

Padělané zboží se ve stále větší míře distribuuje na internetových tržištích. Výrobky prodávané na internetu jsou obvykle rozesílány v malých balíčcích prostřednictvím poštovních a kurýrních zasilatelských služeb, často přímo k zákazníkům. V oblasti trestné činnosti porušující práva duševního vlastnictví byl zaznamenán i nárůst významu technologií.

Organizované zločinecké skupiny spojené s trestnou činností v oblasti práv duševního vlastnictví jsou často skupiny páchající více druhů trestných činů a podílejí se i na jiné trestné činnosti, jako je obchod s drogami, podvody v oblasti spotřební daně, obchodování s lidmi a praní peněz. Činnost pachatelů v této oblasti značně usnadňuje padělání dokladů a korupce.

V digitálním světě bylo za zvláštní problém označeno on-line šíření chráněného obsahu. Další problém pro donucovací orgány představuje nelegální televizní vysílání a velmi rozšířené a s digitálním pirátstvím úzce propojené jsou i podvody.

Tato zpráva upozorňuje a vysvětluje, že subjekty, které stojí v čele boje s trestnou činností týkající se práv duševního vlastnictví, nadále působí s řadou omezení a čelí specifickým problémům, například nutnosti koordinovat přeshraniční vyšetřování a poradit si s novými technologiemi, které pachatelé trestné činnosti používají ke skrývání míst svého působení a své činnosti.

Díky nižším sankcím je trestná činnost porušující práva duševního vlastnictví pro pachatele atraktivní a při vyhlídce na to, že obžalovanému bude uložen mimořádně nízký trest, nemusí být určité orgány v některých členských státech příliš motivovány ke stíhání takových případů.

V rámci celosvětového prostředí prosazování práva se do centra pozornosti přesunuly terorismus, kyberkriminalita, převádění migrantů, obchod s drogami a jiné oblasti trestné činnosti, a trestná činnost týkající se práv duševního vlastnictví se tak stává méně prioritní. Tato aktualizace však odhaluje, že trestná činnost porušující práva duševního vlastnictví je stále jedním z nejnákladnějších druhů nezákonných forem podnikání a je nadále úzce propojena s dalšími druhy trestné činnosti.

V oblasti trestné činnosti porušující práva duševního vlastnictví se nicméně objevují nové hrozby a tato zpráva uvádí konkrétní problémy týkající se narůstajícího využívání železniční dopravy jako metody přepravy nákladů mezi Čínou a EU a také to, jak mohou subjekty porušující práva duševního vlastnictví tuto metodu využívat dosud nevyčíslenou měrou. Očekává se, že pachatelům trestné činnosti přinese nové příležitosti digitalizace systémů obchodu a dopravy.

Z hlediska všech aspektů prosazování práv duševního vlastnictví existuje identifikovaná a soustavná potřeba posílené spolupráce a vzdělávání všech zúčastněných subjektů a zprostředkovatelů, aby bylo zajištěno, že boj proti této trestné činnosti a jejím důsledkům bude soudržnější a lépe informovaný.

V neposlední řadě vykazují trestná činnost porušující práva duševního vlastnictví i její pachatelé proměnlivou povahu a mnohé z hrozeb a situací popsaných v této zprávě procházejí každodenním vývojem. Celkový závěr je však takový, že ve všech oblastech trestné činnosti týkající se práv duševního vlastnictví by nečinnost nebo přijetí stavu na jakékoli úrovni nebyly dobrou volbou.

ZPRÁVA PRO ROK 2017
O SITUACI V OBLASTI
PADĚLATELSTVÍ
A PIRÁTSTVÍ
V EVROPSKÉ UNII